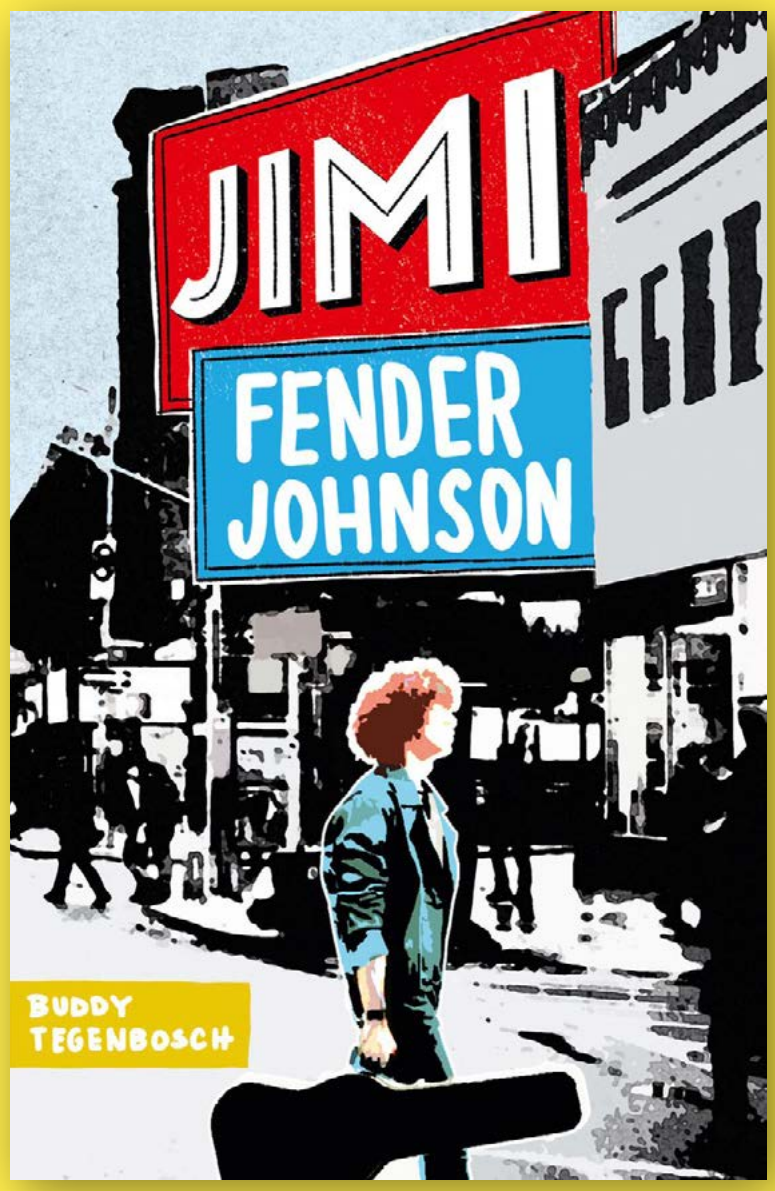
LESBRIEF

JIMI FENDER JOHNSON VAN BUDDY TEGENBOSCH

Jonge Jury 2025

LEESFRAGMENT

Jimi Fender Johnson van Buddy Tegenbosch

INTRODUCTIE OP HET FRAGMENT

Op een middag, na de repetitie met zijn band, merkt Jimi een vrouw op. Ze staat in de gang en de andere bandleden zien haar niet. Ze waarschuwt Jimi om niet dichterbij te komen.

Jimi Fender Johnson

Jimi Fender Johnson. Zo heet ik. Jimi van Jimi Hendrix, Fender van zijn gitaar en Johnson van mijn vader, Anthony Johnson. Hij was Amerikaan. Ik zeg 'was', want hij is dood. Nog voor mijn geboorte is hij overleden. Toch heb ik het gevoel dat ik hem ken. Dat komt door mijn moeder. Ze heeft me veel over hem verteld. En ik heb alles onthouden, elk detail.

Mijn eerste twee namen heb ik zelf bedacht, op mijn elfde. Ik heb namelijk niet altijd zo geheten. Ik ben geboren als Lucy Johnson. Maar nu heet ik dus Jimi en sinds een halfjaar, sinds mijn zestiende verjaardag, is dat ook officieel mijn voornaam.

Voor mijn gevoel ben ik altijd een jongen geweest. Ik bleek alleen geboren te zijn in het lichaam van een meisje. Daar heb ik het een periode best moeilijk mee gehad. Dat kwam niet doordat ik nou zo enorm twijfelde aan mijn gevoel, maar eerder door hoe mensen op me reageerden. Sommigen keken naar me alsof ik smerig was, anderen scholden me uit, en weer anderen gingen nog een stap verder. Gelukkig heb ik altijd hard kunnen rennen, harder dan de meeste jongens. Er waren ook een hoop mensen die het goed bedoelden, maar er niks van begrepen. Die mensen stelden geen vragen, die 'vonden' vooral veel van mij. Ze vonden het, bijvoorbeeld, 'zó knap' dat ik op zoek was naar 'mijn ware kern'. Het klinkt misschien arrogant, maar ik heb nooit het gevoel gehad dat ik heel ver van die ware kern verwijderd ben geweest.

Natuurlijk heb ik getwijfeld, want als iedereen in het goede lijf

blijkt te zitten, als niemand in je omgeving hetzelfde gevoel heeft als jij, ga je twijfelen. Maar dat duurde nooit lang. De meeste mensen waren niet eens geïnteresseerd in de wereld om hen heen, hoe konden ze mij dan zien voor wie ik was? En dus probeerde ik op mijn eigen gevoel te vertrouwen en als me dat lukte, merkte ik telkens weer dat dat gevoel me vrijwel nooit in de steek liet.

Ik legde mijn hand op de klink en drukte hem omlaag. Curtis duwde met zijn snuit de deur open.

De vrouw was ouder dan ik in eerste instantie gedacht had. Ze moest rond de veertig zijn. Misschien zelfs ouder. Om haar nek hingen drie kleurrijke kettingen van verschillende lengte.

'Heb je goed gegeten?' vroeg ze.

Of ik goed gegeten had? Wat was dat voor een vraag?

'Prima,' antwoordde ik en ik sloot de deur achter me. Meer dan een krentenbol had ik tussen school en de repetitie niet gehad, maar dat hoefde zij niet te weten. Ik keek om me heen. Ik stond inderdaad in een magazijn. Bezems, handvegers, dweilen, teiltjes, emmers, doeken en grote rollen papier. Planken gevuld met plastic flessen waarvan ik er een aantal herkende uit onze eigen kelder. Alles netjes gerangschikt. In een hoek stond een houten trap.

Het klopte en het klopte niet. De ruimte was veel groter dan je van een poetshok zou verwachten. Groot genoeg voor een drumstel. Want dat was wat er te midden van alle schoonmaakmiddelen stond: een drumstel.

'Dat is mooi,' zei de vrouw, maar in plaats dat er iets van opluchting op haar gezicht te bespeuren was, schudde ze bezorgd haar hoofd. 'Je bent zo jong,' mompelde ze.

'Ik ben zestien.'

Ze bekeek me van top tot teen. 'Nee,' zei ze, alsof ze antwoord gaf op een vraag. Ze probeerde overtuigend te klinken, maar in haar ogen zag ik vertwijfeling. Als je wil weten hoe iemand zich voelt,

moet je naar de ogen kijken, of eigenlijk naar de spiertjes rondom de ogen. Die vormen de blik. En als je goed kijkt, zal die blik altijd verraden hoe iemand zich werkelijk voelt.

'Dit kan nooit de bedoeling zijn,' ging ze verder. 'Het is een vergissing.'

'Wat is een vergissing?' vroeg ik.

'Dat jij hier bent.'

Ik had duizend-en-één vragen, maar het probleem van zo veel vragen was dat je nooit wist waar je moest beginnen en daarom begon ik zomaar ergens. 'Wie bént u?' vroeg ik.

'Mijn naam is Angela. Maar dat is niet belangrijk.' Ze zweeg even en wreef met haar handen over haar gezicht. Toen rechtte ze haar rug. 'Je zult moeten vertrekken. Ga terug naar huis. Of waar je ook vandaan kwam. En neem je hond mee.'

Ik moest moeite doen om niet te lachen. De vrouw probeerde boos te klinken, maar ze was een slechte acteur. Daarin leek ze op mijn moeder. Toen ik nog klein was, kon ze uit het niks ontzettend boos worden. En ook al had ik iets gedaan wat niet mocht – stiekem een snoepje uit de trommel pakken of een hapje uit de suikerpot nemen – ze merkte meestal snel dat ze te heftig had gereageerd. Ze zou haar beslissing niet terugdraaien, zo was ze niet. Ze bleef bij haar standpunt, maar tegelijkertijd zag ik de boosheid uit haar ogen verdwijnen en plaatsmaken voor iets anders. Dan haalde ze een hand door mijn haar, of ze gaf een kus op mijn voorhoofd.

'Ik snap er niks van,' zei ik. 'Als u niet met me wilt praten, waarom stond u me daarnet dan secondenlang aan te staren op de gang?'

Angela wreef weer over haar gezicht. 'Dat was niet de bedoeling. Ik wilde naar huis, zo snel mogelijk. Maar toen zag ik jou… en ik vermoedde dat jij… maar dat moet een vergissing zijn.'

'Angela,' zei ik zacht. 'Wat doe je hier?'

Ze keek me opeens onderzoekend aan. Alsof ze zich iets bedacht. 'Wat is de datum vandaag?' vroeg ze.

Ik haalde mijn telefoon tevoorschijn. Als ik ergens niet goed in was, waren het dingen onthouden, zoals welke dag het was. 'Het is 26 maart.'

'Het jaar,' beet Angela me toe. 'Welk jaar?'

Meende ze dat nou? Weet ze niet welk jaar het is? 'Eh… 2018,' antwoordde ik.

Angela's ogen werden groot. 'Het is dus maandag 26 maart 2018?'

Langzaam bekroop me het gevoel dat de vrouw niet helemaal lekker was. 'Angela,' zei ik, en ik probeerde zo aardig mogelijk te klinken, 'kun je me alsjeblieft vertellen wat je hier doet?'

De vrouw zuchtte, liet haar blik door de ruimte gaan. 'Goed,' zei ze. 'Op één voorwaarde: dat je daarna belooft naar huis te gaan.'

Nog voordat ik oud genoeg was om ze te begrijpen, leerde mijn moeder me 's avonds voor het slapengaan oneliners. Elke week een nieuwe. Ik moest de zinnen net zo lang herhalen totdat ze zeker wist dat ik ze nooit meer zou vergeten. Een van die oneliners luidde: *een belofte maken zonder te weten wat je belooft, is geen belofte.*

'Dat beloof ik,' zei ik.

Jacob

Waarom was dit poetshok zo groot? Waarom had ik het tot nu toe nooit opgemerkt? En *why the heck* stond er een drumstel in?

Angela schoof het krukje van het drumstel naar me toe en ik ging zitten. Zelf nam ze plaats op een omgedraaide emmer. Curtis draaide wat rondjes en ging liggen, zijn kop op mijn voeten.

'Ik ga het kort houden,' begon Angela, 'want ik heb niet veel tijd. Bovendien weet ik eigenlijk ook niet hoe het precies zit.'

'Oké,' mompelde ik.

'Drie jaar geleden,' Angela schudde haar hoofd, 'tenminste, in mijn beleving is het zo lang geleden, ontdekte ik dit.' Ze spreidde haar armen. 'Tot dan toe was dit hok me nog nooit opgevallen. Ik twijfel er zelfs aan of het daarvóór wel bestond.'

'Je bedoelt dat je niet zeker weet of dit poetshok er wel echt was, voordat je het zag?'

Angela haalde haar schouders op.

Dat klonk absurd. Toch klonk het voor mij minder absurd dan voor iemand anders, en ook dat kwam door mijn moeder. Ze was natuurkundige, gespecialiseerd in kleine deeltjes. En met klein bedoel ik echt klein. Kleiner dan een atoom en kleiner dan de dingen waaruit atomen bestaan. Ze heeft me wel eens proberen uit te leggen hoe wonderbaarlijk die wereld is. Dat die allerkleinste deeltjes pas bestaan wanneer ze waargenomen worden, bijvoorbeeld. Enkel door ernaar te kijken, verschijnen ze. Daarvoor bestonden ze gewoon niet. Ik had haar gezegd dat ik er niks van begreep. 'Dat is de

enige juiste reactie,' was haar antwoord geweest.

'Het was op een maandag,' ging Angela verder, 'ik was vroeg opgestaan en wilde nog voor het ontbijt een wandeling maken, maar het kwam met bakken uit de hemel. Toen na een uurtje de zwaarste buien overgetrokken leken te zijn, besloot ik eropuit te gaan.' Ze wees. In de hoek, naast de houten trap, stond een zwarte paraplu. Hij glinsterde nog van de regen. Het sloeg nergens op, maar doordat ik de paraplu zag, was ik meer geneigd de vrouw te geloven.

'Toen ik hier langskwam, regende het nog altijd en ik besloot naar binnen te gaan voor een kop koffie. Ik kwam hier vaak. Soms om een concert te bezoeken, maar meestal om gewoon even wat te drinken.'

Dat begreep ik. Dynamo was ook een van mijn favoriete plekken in de stad, de sfeer was er altijd relaxt.

'Van die kop koffie is het nooit gekomen,' vervolgde Angela. 'Ik hoorde een drumsolo die zo onwaarschijnlijk goed was dat ik moest weten wie daarvoor verantwoordelijk was. Ik vroeg het aan de jongens achter de bar, maar die deden alsof ze niks hoorden. Inmiddels denk ik niet meer dat ze deden alsof.' Angela staarde een ogenblik voor zich uit. 'Hoe dan ook, ik ging de muziek achterna en kwam hier terecht.'

Ik knikte en zweeg in de hoop dat ze zo snel mogelijk verderging met haar verhaal.

'Natuurlijk vielen me enkele eigenaardigheden op aan dit hok.' Angela glimlachte. 'Eigenaardigheden die jou ook niet zijn ontgaan. Maar wat me nog het meest bevreemdde, was degene die hier zat te drummen. Het was een oude man, gerimpeld gezicht, grijze haren en vlekken op zijn handen, maar hij drumde alsof hij achttien was. Ik had nog nooit zoiets gehoord. "Hoi, jij moet de volgende zijn," zei hij toen hij klaar was, waarna hij me joviaal de hand schudde en zei: "Jacob is de naam".'

Ik keek naar Angela's rechterhand, of eigenlijk naar de ring om

haar duim. Hij was van goud en had een grote blauwe, vierkante steen, een blauw dat ik niet kende, diep en donker en fris en licht tegelijk. Het was geen ring die je om een duim verwachtte. Het leek eerder alsof ze hem daar droeg omdat hij nu eenmaal te groot was voor een van haar andere vingers.

'Wist je wat die Jacob bedoelde met "jij moet de volgende zijn"?' vroeg ik.

'Toen niet.'

'En nu wel?'

Angela zweeg.

'En wat zei hij daarna?'

'Niets,' antwoordde Angela. 'Hij vertrok.'

'En jij?'

'Ik ook.'

Het duurde maar een fractie van een seconde, Angela had niet eens haar hoofd bewogen, maar ik had gezien waar ze naar had gekeken: de houten trap in de hoek van de ruimte. De trap met daarnaast de natte paraplu.

Ik stond op.

'Nee, niet doen!' Angela stoof op. 'Je weet niet waar je aan begint.'

Dat was waar. Ik had inderdaad geen idee. Ik wist alleen dat Angela, nadat de oude man vertrokken was, niet terug naar huis was gegaan, maar een andere weg had genomen. En de houten trap in de hoek had daar alles mee te maken.

'Je hebt gelijk,' zei ik. 'Ik weet niet eens waarom ik híér ben.' Ik aaide Curtis, die ook was opgestaan en zacht jankte. 'Je zou me vertellen wat je hier doet, maar tot nu toe ben ik niet veel wijzer geworden.'

Angela liet zich terug op de emmer zakken, alsof ze te moe was om nog een seconde langer te blijven staan. Ze zuchtte en schudde haar hoofd. Toen keek ze me aan. 'Een opdracht,' zei ze. 'Ik kreeg een opdracht.'

‘Een opdracht? Van wie?’

‘Van niemand. Die puzzel mocht ik zelf leggen. Pas lang nadat ik vertrokken was, wist ik wat me te doen stond.’

‘Pas lang nadat je via die trap was vertrokken,’ vulde ik aan.

Angela knikte nauwelijks zichtbaar.

Ik keek naar de trap. Hij leek helemaal nergens heen te leiden. Hij stond daar maar gewoon te staan tegen de muur. Wat bedoelde ze dan? ‘Dus ik heb ook een opdracht te vervullen?’

‘Nee,’ antwoordde ze en ze keek me vastberaden aan. ‘Jij gaat niet. Jij bent veel te jong. Jij kunt nog niet genoeg verloren hebben.’

Jij kunt nog niet genoeg verloren hebben. Ik had het gevoel dat mijn bloed van het ene op het andere moment begon te koken. Mijn vingertoppen tintelden. Ik ademde diep in en duwde de lucht via mijn neusgaten weer naar buiten. Ik kende dit gevoel. Ik was gewend voor van alles uitgemaakt te worden. Flikker. Freak. Bitch. Wijf. Het deed me nauwelijks nog iets. Ik had geleerd de woorden van me af te laten ketsen. Mijn huid was dik genoeg. Dacht ik. *Jij bent veel te jong. Jij kunt nog niet genoeg verloren hebben*. Ik was zestien. In vergelijking met Angela was dat inderdaad jong, maar ik had genoeg verloren voor een heel mensenleven.

‘Wat weet jij van mij?’ gromde ik. Curtis begon aan mijn vuist te likken.

‘Niets,’ antwoordde Angela rustig. ‘Misschien had ik dat niet moeten zeggen. Ik zie dat het je raakt. Mijn excuses. Maar ik ben dan ook ontzettend moe. En in de war. Na drie jaar is het me eindelijk gelukt terug te keren. Eerlijk gezegd had ik dat niet meer verwacht. En wat doe ik? Ik ga hier met jou zitten kletsen terwijl ik allang thuis had kunnen zijn. Luister, je hebt nog een heel leven voor je. Je hoeft niet alles te weten.’ Ze streek traag een lok uit haar gezicht. ‘Mijn opdracht was persoonlijk. En geloof me, je zult de consequenties niet kunnen overzien. Dus luister naar mij. Doe het niet.’ Ze stond op. ‘Ik ga nu. En als je verstandig bent, ga je met me mee.’

De woede die zich zo snel had opgebouwd was even snel weer verdwenen. Wat overbleef was verwarring. En opwinding. Ze leek het te menen, echt te menen.

'Jij bent ook die trap op gegaan,' herhaalde ik.

'En dat had ik beter niet kunnen doen.'

'Dus als je mocht kiezen, dan was je niet gegaan.'

Het was kort, maar ik zag het in haar ogen: de vrouw twijfelde.

'Ik ga,' zei ik. 'En als je nog tips voor me hebt, dan hoor ik ze graag. Zo niet, ook prima.'

Angela keek me doordringend aan.

Ik beantwoordde haar blik. We wisten allebei dat ik dit langer vol zou houden.

'Verdomme,' zei ze en voor de derde keer ging ze zitten.

De weg terug

'Heb je goed gegeten?'

'Dat vroeg je al,' antwoordde ik. 'Ja, ik heb prima gegeten. Maar kun je me nu alsjeblieft vertellen waar die trap naartoe leidt? Misschien dat ik dan je vraag ook begrijp.'

Angela draaide zich om. 'Waar hij jou zal brengen, weet ik niet. Ik denk dat dat voor iedereen verschillend is. In ieder geval kwam ik totaal ergens anders terecht dan Jacob.'

Wat was dat nou weer voor antwoord? Een trap die naar verschillende plekken leidde? Een opdracht die ze had gekregen?

Ik pakte de dichtstbijzijnde bezem vast. Hij was nieuw, nog nooit gebruikt. Datzelfde gold voor de dweilen en voor de emmers. Geen enkele fles was aangebroken. Dit was geen poetshok, dit was een ruimte die je moest laten gelóven dat het een poetshok was. Op het drumstel na, dan.

'Jacob kwam in het Duitsland van 1939 terecht, vlak voor het begin van de Tweede Wereldoorlog,' ging Angela verder.

Ik probeerde mijn gezicht in de plooi te houden. Tuurlijk. Niet alleen leidde de trap naar verschillende plekken, het bleek ook nog eens een tijdmachine te zijn. 'En jij?' vroeg ik op nogal spottende toon. 'Waar ging jij heen?'

Angela haalde een vergeeld stuk papier uit een tasje en vouwde het open. Het was een pagina uit een krant.

Ik pakte het aan. Het grootste deel werd in beslag genomen door een zwart-witfoto van de maan. Ernaast stond een tekst. De kop

luidde APOLLO 11, MAN AND THE MOON. In de bovenhoek stond *The Los Angeles Times*, in een ouderwets lettertype, met daaronder de datum.

'Je bent teruggegaan naar 1969?'

Angela knikte.

Ik begon te rekenen. 'Dat is eh…'

'…negenenveertig jaar geleden,' vulde ze aan.

'En hoe oud ben je?'

'Zesenveertig.'

Ik knikte en had het gevoel dat ik net een aanwijzing had gekregen.

'Jacob was in de oorlog geboren,' ging ze verder. 'Dat bevestigt mijn vermoeden.'

'En dat is?'

'Dat je niet twee keer in dezelfde tijd kunt bestaan.'

'Dat je niet twee keer in dezelfde tijd kunt bestaan,' herhaalde ik traag.

'Je gaat altijd terug naar een tijd vóór je eigen geboorte,' legde Angela uit. 'Anders zou je twee keer op de wereld zijn.' Ze zei het alsof het volkomen logisch was, maar het sloeg natuurlijk nergens op, alsof teruggaan in de tijd logisch werd als er regels aan verbonden waren. Ik merkte dat de opwinding die ik daarnet nog had gevoeld toen ik besloten had de trap op te gaan, plaatsmaakte voor irritatie. Misschien was Angela zo iemand die geloofde dat vliegtuigen via hun uitlaatgassen chemische stoffen over het land lieten neerdalen om de bevolking rustig te houden. Of dat de regering in het geheim zendmasten plaatste om ons af te luisteren.

'Zo'n krant kun je gewoon via internet bestellen,' zei ik.

'Dat is heel goed mogelijk,' antwoordde Angela en ze pakte het artikel weer aan. 'Ik zit hier ook niet om te bewijzen dat ik daadwerkelijk in het verleden ben geweest. Het interesseert me geen zier of je me gelooft of niet. Ik wilde je alleen laten zien wat mijn

bestemming was. Dat was toch je vraag?' Ze keek op haar horloge. 'Hoe laat is het eigenlijk?'

'Hoe laat het is? Serieus? Ik bedoel, je kijkt net zelf op je… ach, laat ook maar.' Weer haalde ik mijn telefoon tevoorschijn. 'Bijna vijf uur.'

Angela wreef over haar gezicht en prevelde iets wat ik niet kon verstaan.

'Heb je eigenlijk gevonden wat je zocht?' vroeg ik.

Ze keek me aan alsof ze me niet begreep.

'"Jij kunt nog niet genoeg verloren hebben", dat was wat je daarnet zei. Je moest dus naar iets op zoek wat je kwijt was. Heb je het gevonden?'

'Je bent sneller van begrip dan ik, maar ik denk het wel,' antwoordde ze na een korte stilte, haar stem klonk hees. 'Hoewel ik het pas zeker zal weten als ik thuiskom.' Ze ging rechtop zitten. 'Kijk, ik heb niet veel zinnigs te vertellen omdat het voor iedereen anders is, maar het is wel belangrijk om allereerst uit te zoeken wanneer je weer terug kunt komen. Bij mij én bij mijn voorganger was het zo dat je enkel één keer per jaar de kans had om terug te keren. Dat lijkt een regel te zijn.'

'Jij hebt dus twee kansen gemist?'

'Drie. De eerste mogelijkheid had zich al na een week aangediend. Echter, ik ontdekte die pas toen het al te laat was.'

'Maar dat kan toch helemaal niet?'

'Natuurlijk kan het helemaal niet!' Ze wees op de trap. 'Het is allemaal totaal onmogelijk. Maar zo is het wel gegaan. Luister, ik ben huisarts. Ik rook niet, drink met mate, eet gezond en doe aan sport. Ik ben niet gek.' Ze zuchtte. 'Nu ben ik je toch aan het overtuigen.'

'Ik twijfel niet aan wat je zegt,' loog ik. 'Ik bedoelde iets anders. Je kunt toch niet zomaar een paar jaar wegblijven? Mensen gaan je missen. Ze gaan de politie inlichten. Ik kan me niet herinneren dat ik iets gehoord heb over een vermiste vrouw die voor het laatst

werd gezien toen ze een poetshok in ging.'

Angela maakte een verontschuldigend gebaar. 'Dat is nou juist zo vreemd. Ik vroeg je niet voor niets naar de datum en de tijd. Er zijn sinds het moment dat ik weg ben gegaan geen drie jáár, maar drie úúr verstreken.'

'Je bent dus vandaag pas vertrokken?' vroeg ik.

Angela knikte. Het leek ook tot haar door te dringen hoe absurd dat klonk.

'Oké, ik moet dus uit zien te vinden hoe ik weer terug kan komen.' Ik probeerde de draad van het gesprek weer op te pakken.

'Niet hóé, maar wannéér. Hóé is eenvoudig. Je neemt gewoon dezelfde weg in omgekeerde richting. Het probleem is echter dat die weg maar één keer per jaar open schijnt te zijn. Ik heb geen idee wat daarvan de reden is.'

'En hoe kom ik erachter wanneer ik weer de trap af kan?'

'Daarvoor dien je je oren en ogen open te houden. Op een bepaald moment kreeg ik een aanwijzing. Waarschijnlijk heb ik er meerdere gekregen, maar heb ik die over het hoofd gezien. Het kwartje viel toen ik in een Seven Eleven een magazine zag liggen dat gedateerd was op 22 juli 1969.' Ze zweeg even voordat ze verderging. 'Het was toen 10 juli 1969.'

Goed. Ik zou mijn ogen en oren openhouden. Dat moest niet heel moeilijk zijn, ik hield mijn ogen en oren altijd open. 'Nog meer tips?'

'Probeer op de een of andere manier aan geld te komen,' antwoordde ze.

'Ik heb mijn bankpas bij me.'

'Die werkt waarschijnlijk niet. Het is een pasje uit de toekomst.'

'Hoe kwam jij dan aan geld?'

'Ik ben uiteindelijk gaan werken.'

'Werken?'

'Ja, in een apotheek.' Ze maakte een afwerend gebaar. 'Lang verhaal, vervalst cv en meer frauduleuze praktijken. Maar ik ging pas

na een paar maanden aan de slag. In het begin moest ik andere manieren vinden om aan eten en onderdak te komen.' Ze snoof. 'Het werd de daklozenopvang. En die was eind jaren zestig slecht geregeld in LA, kan ik je zeggen. Die arme mensen…'

In mijn hoofd probeerde ik een samenvatting te maken van wat ze verteld had. De trap zou me ergens heen leiden, waarschijnlijk naar een andere plek in een andere tijd. Als ik daar was aangekomen, moest ik eerst uitvinden wanneer ik weer terug zou kunnen reizen. En ten tweede moest ik dus aan geld zien te komen. En dat alles omdat ik een opdracht te vervullen had. Het sloeg nergens op en tegelijkertijd wist ik dat mijn nieuwsgierigheid allang gewekt was.

'Wat was jouw opdracht?' vroeg ik.

'Dat kan ik niet zeggen.'

'Hoezo niet?'

'Nogmaals, dat kan ik niet zeggen.' Ze klonk zo vastberaden dat ik niet verder vroeg.

'Wat moet ik nog meer weten?'

Angela zuchtte opnieuw. 'Het laatste wat ik je wil meegeven, is wellicht het belangrijkste, dus knoop het goed in je oren.' Ze stak haar wijsvinger naar me uit en zei: 'Verander niets wat niet per se veranderd hoeft te worden. Met het verleden valt niet te sollen. Ben je op de hoogte van het butterfly effect?'

'Je bedoelt de vlinder die in Nederland met zijn vleugels slaat en daardoor in Texas een orkaan veroorzaakt? Dat is bullshit.'

'Het is een metafoor,' ging Angela onverstoord verder, 'zelfs de kleinste verandering kan een enorm effect hebben. Zoek uit wat je persoonlijke opdracht is en voer die uit. Waag je niet aan iets anders, aan niets kleins en zeker niet aan iets groots.' Ze stond op. 'Ik ga nu, en ik zou je met klem willen vragen ook naar huis te gaan. Nogmaals, je weet niet waar je aan begint, jongeman.' Angela liep naar de deur, duwde hem open en zonder me te groeten, zelfs zonder nog om te kijken, verdween ze de gang op.

Jimi in Wonderland

Curtis tilde zijn kop naar me op. Ik aaide hem tussen zijn oren. 'Wat gaan we doen, jongen?' mompelde ik, hoewel ik allang wist wat ik ging doen.

Ik liep naar de trap. Ik voelde me opgewonden-gespannen. Beter kon ik het niet omschrijven in het Nederlands. In het Engels wel. In die taal kon ik me vaak beter uitdrukken en ook nu was dat het geval: ik was *excited.*

Ik keek naar Curtis. Moest ik hem niet eerst naar huis brengen? Wat als ik dadelijk toch voor langere tijd zou verdwijnen? En mijn injecties! Over twee maanden moest ik me weer injecteren, anders was alles voor niets geweest. Ik haalde een paar keer diep adem, probeerde mijn gedachten te ordenen. Natuurlijk leidt die trap nergens heen, zei ik tegen mezelf. Bovendien kan ik altijd weer terug naar beneden gaan als ik wel iets raars merk. Pas nu zag ik dat zich in het plafond, precies boven de trap, een luik bevond. De koperkleurige scharnieren glommen in het spaarzame licht.

Ik pakte de trap met twee handen vast en bespeurde meteen de drang om hem te beklimmen. Ik had ooit gelezen dat duikers instinctief de neiging hadden om naar de bodem af te dalen, en dat het dus gevaarlijk was om langs een steile wand in diep water te duiken. De bodemloze diepte trok hen steeds verder naar beneden. Zoiets voelde ik nu ook, alleen in omgekeerde richting. Ik dwong mezelf om te blijven staan en bekeek de trap. In tegenstelling tot de andere spullen in de opslagruimte was hij niet nieuw, het hout was

ruw en hij zat onder de witte verfspetters.

'Nou jongen, daar gaan we dan,' zei ik half tegen mezelf, half tegen Curtis. 'Op naar Wonderland.'

Ik zette mijn voet op de eerste trede, hij voelde stevig aan. Ik zette nog een stap. Toen ik op de derde trede stond, kon ik het luik aanraken. Met mijn vingertoppen ging ik over het hout, voelde de nerven. Niks geks. Gewoon hout. Twee treden verder was ik hoog genoeg om kracht te kunnen zetten. Ik duwde. Het luik bewoog mee. Ik gaf het een flinke zet en met een doffe dreun klapte het open. Geen opdwarrelend stof, geen muffe lucht, enkel een donker gat. Ik wierp een laatste blik op Curtis, klom nog een trede omhoog en stak mijn hoofd door de opening.

Ik wist meteen dat Angela de waarheid had gesproken. De lucht om me heen was veranderd, dikker, kouder. Het was bijna alsof ik me onder water bevond, maar dat was niet zo, want ik kon gewoon ademen. Het was een soort extreem dichte mist. Zo dicht dat het op slag donker was geworden. Ik zag niets. En het was niet alsof ik mijn ogen had gesloten, want dan had ik nog verschillen in licht en donker moeten kunnen onderscheiden. Nee, ik zag níks. Ik had zelfs niet het gevoel dat ik in een zwart gat tuurde.

Ik dacht aan Curtis en wilde de trap weer af gaan, maar dat ging niet. Niet omdat ik vastzat. Het lukte me gewoon niet om mijn voeten zo te verplaatsen dat ik weer naar beneden zou gaan. Ik voelde een golf van paniek opkomen en moest denken aan wat mijn moeder ooit gezegd had. Toen ze me een keer had verteld over de ongelooflijke afstanden in het universum, had ik haar gevraagd of die enorme leegte haar niet beangstigde. 'De leegte niet,' had ze geantwoord. Toch las ik bezorgdheid in haar blik.

'Ik ben misschien een tikkeltje bang voor wat wij aan het doen zijn,' zei ze. 'We kunnen deeltjes inmiddels tot een enorme snelheid opstuwen. Het lukt ons bijna om ze de lichtsnelheid te laten bereiken. En die deeltjes worden steeds groter.'

‘En wat is daar erg aan?’ had ik gevraagd.

Mijn moeder had even gezwegen. ‘Dat we een zwart gat creëren,’ had ze uiteindelijk gezegd.

Ik had niet verder gevraagd. Sinds het moment dat mijn moeder me voor het eerst over een zwart gat verteld had, was ik er gefascineerd door geraakt. Ik wilde er alles van weten. En tegelijkertijd maakte het me doodsbang. Zo bang dat er tijden waren geweest dat ik er niet van had kunnen slapen. Bang om opgeslokt te worden en nooit meer wakker te worden.

Was de angst van mijn moeder uitgekomen? Werd ik nu opgeslokt? Maar Angela dan? Zij was teruggekomen. En die Jacob ook.

Ik deed opnieuw een poging om de trap af te gaan. Dat moest toch lukken? Trede voor trede? Maar het lukte niet en ik kon niet zeggen waarom. Het was alsof mijn lichaam de beweging vergeten was. Verdomme! Ik kon Curtis niet achterlaten in dat hok. Ik riep zijn naam, spitste mijn oren: geen reactie. Ik probeerde de trap los te laten, me te laten vallen. Het ging niet. Ik sloeg en trapte tegen het hout: het gaf niet mee. Waarom moest ik nou altijd zo nieuwsgierig zijn? Ik haalde een paar keer diep adem, maande mezelf tot rust. Wat had Angela ook alweer gezegd?

In de drie jaar dat ze weggeweest was, waren er in 2018 maar drie uur verstreken. Dan zou dat voor mij toch ook moeten gelden? En Curtis was een slimme hond. Hij zou ervoor zorgen dat hij gevonden werd. Iedereen in Dynamo wist dat hij bij mij hoorde. Ik voelde mijn hart weer wat tot rust komen. Ik zou er hoe dan ook voor zorgen om zo snel mogelijk weer terug te zijn.

Ik deed nog een laatste poging om af te dalen. Tevergeefs.

En dus ging ik verder.

Omhoog.

Nog een trede.

En nog een.

En toen hoorde ik muziek, niet in mijn gedachten, nee, ik hoor-

de het echt, om me heen. Het was een intro van een nummer gespeeld op zo'n middeleeuwse piano.

Van het ene op het andere moment was mijn angst verdwenen. Dit nummer was voor mij bestemd, dat wist ik zeker. Dit was welkomstmuziek. Ik werd verwacht.

Wat ik hoorde was een liedje van The Beatles: *Lucy in the Sky with Diamonds*, het favoriete nummer van de favoriete band van mijn moeder. Ik was er zelfs naar vernoemd. Pas vorig jaar was ik erachter gekomen waar het nummer eigenlijk over ging. **L**ucy in the **S**ky with **D**iamonds: oftewel LSD, een hallucinerende drug. Was ik aan het hallucineren? Is dat wat The Beatles me wilden zeggen?

Ik zette mijn linkervoet nog een trede hoger. En terwijl mijn schouders en daarna ook mijn middel de mist bereikten, kon ik mijn hoofd er al doorheen steken.

Bij de volgende stap begon ik dingen te ontwaren. Licht. Niet het koele wit van een ster tijdens een heldere nacht, maar warmer, geler. Terwijl ik verder klom, voelde ik hoe de dikke substantie langs mijn benen omlaaggleed. Nog een of twee treden en ik moest er helemaal uit zijn. Hoe hoog was die trap eigenlijk?

Het eerste wat ik duidelijk kon onderscheiden was asfalt. Asfalt dat glinsterde van de regen. Even verderop een plas. Een laagstaande zon deed het wateroppervlak schitteren. Dat was het licht dat ik gezien had en dat moest betekenen dat ik niet opgeslokt was door de duisternis. Ik was niet op een andere planeet in een ander zonnestelsel terechtgekomen. Ik stond gewoon in een straat, in een door ménsen geasfalteerde straat.

Toen ik van de trap op het wegdek stapte, leken mijn ogen moeite te hebben met scherpstellen. Het duurde een paar seconden voordat ik tegenover me, aan de andere kant van de weg, een muur ontwaarde. Rode bakstenen met daarop zwarte graffiti. Er hingen elektriciteitskabels aan de gevel. Ik stond in een steeg. En hoewel de steeg smal was, kon ik aan de reep blauwe lucht zien dat het

mooi weer was, en dat terwijl het pas nog geregend moest hebben. Ik draaide mijn hoofd en meteen begon de wereld te draaien. Ik zocht steun, maar vond die niet en dus zakte ik door mijn knieën, sloot mijn ogen en concentreerde me op mijn ademhaling in de hoop dat de misselijkheid zou verdwijnen. Door mijn neus in en door mijn mond weer uit. Ik bleef een moment op mijn hurken zitten voordat ik mijn ogen weer durfde te openen. Het beeld van de steeg bleef stabiel. Langzaam richtte ik me op. De geur van kruiden drong mijn neus binnen, scherp en zoet.

Voorzichtig keek ik om me heen. Alles leek normaal. Blijkbaar hadden de omgeving en ik even tijd nodig gehad om aan elkaar te wennen. Ik stond voor een huis, of nee, het was een winkel. Op het raam waren rode en gele tekens geplakt. Oosterse tekens. Was ik in China? Japan? Ik draaide me langzaam om en zag dat ik naast een gat in het wegdek stond. Rond. Ik boog me voorover om er in te kijken, op zoek naar de houten trap, toen ik een windvlaag voelde, gevolgd door een zware doffe klap. Het volgende moment was het gat verdwenen. Vlak voor mijn voeten was een deksel dichtgevallen. Een metalen putdeksel. Ik had het daarvoor niet opgemerkt. In het midden van het deksel zat een klein gat. Ik stak mijn wijs- en middelvinger erin en trok. Zoals ik al verwachtte was er geen beweging in het deksel te krijgen, het zat muurvast. De terugweg was afgesloten.

Ik praatte mezelf moed in. Er zou een moment komen waarop ik het luik weer zou kunnen openklappen. Ik moest alleen mijn oren en ogen openhouden om uit te vinden wanneer dat het geval zou zijn. En dat was nu juist iets wat ik goed kon.

LESMATERIAAL BIJ JIMI FENDER JOHNSON VAN BUDDY TEGENBOSCH ‘’’

OPDRACHT 1

Lees het fragment uit *Jimi Fender Johnson* van Buddy Tegenbosch. Daarin stapt Jimi als het ware in een tijdmachine.

- Hoe ziet de tijdmachine in dit fragment eruit en hoe werkt die?
- Hoe reageert Jimi op het bestaan van deze tijdmachine? Markeer twee zinnen waaruit dit blijkt.
- Wat is voor jou een stereotiep beeld (clichébeeld) van een tijdmachine? Teken zo’n tijdmachine of zoek een afbeelding op internet en plak die hieronder.

- In hoeverre verschilt de tijdmachine in *Jimi Fender Johnson* van het stereotiepe beeld dat jij hebt van een tijdmachine?
- Word jij nieuwsgierig gemaakt door het idee van de tijdmachine in dit fragment of stoot het je juist af? Hoe komt dat?
- Kunstenaars worden vaak geïnspireerd door tijdreizen of door het beleven van tijd. Hoe komt dat, denk je? Bespreek je antwoord met een klasgenoot. Hebben jullie hetzelfde idee of niet? Hoe komt dat?

OPDRACHT 2

Het lijkt erop dat Angela haar tijdreis al gemaakt heeft. Ze probeert Jimi er nu voor te behoeden de trap op te lopen.

- Angela's pogingen om Jimi tegen te houden zijn niet allemaal even succesvol. Welke goede reden geeft ze wel, vind je? Waarom is dat een goede reden om niet te gaan?
- Tussendoor leer je meer over Jimi's verleden. De schrijver heeft namelijk enkele flashbacks (terugblikken) ingevoegd. Wat leer je door deze flashbacks over Jimi?
- Jimi heette vroeger Lucy en zit middenin een transitie. In hoeverre kun je zo'n transitie ook zien als een (tijd)reis?
- De schrijver speelt door de flashbacks met de tijd. Wat is het effect van deze flashbacks op jouw leeservaring? Wordt het verhaal hierdoor te vaak onderbroken of vind je het fijn om zo meer te weten te komen over belangrijke personages? Leg je antwoord uit.
- Reis terug naar het verleden van Jimi. Kies één van deze opdrachten:
  - Schrijf een gedicht over iets wat Jimi in zijn jeugd beziggehouden moet hebben.
  - Schrijf een dialoog uit tussen de jonge Jimi en zijn moeder.
  - Schrijf een brief die Jimi aan zijn vader had kunnen schrijven over iets wat belangrijk voor hem was.

OPDRACHT 3

Bij dit fragment moet je je eigen kritische blik soms even opzij zetten. Je kunt het verhaal niet meteen geloven.

- Door welke elementen in het fragment wordt het verhaal voor jou wat minder geloofwaardig?
- Lees deze uitleg over de term 'suspension of disbelief':

Suspension of disbelief is een literaire term die slaat op de bereidheid van een lezer of toeschouwer om bij een fictief verhaal zijn scepticisme tijdelijk opzij te zetten. Gebeurtenissen die in werkelijkheid niet mogelijk zijn worden geaccepteerd als "wel mogelijk" binnen het fictieve universum waarin het verhaal zich afspeelt. De lezer/kijker zal er dan niet te diep over nadenken en zich niet af laten leiden van het verhaal door de gedachte dat wat hij ziet of leest nooit echt kan gebeuren of ingaat tegen geldende logica. De term is in die zin het sterkst van toepassing op genres als sciencefiction, fantasy, komedie en horror, maar kan in feite slaan op elk soort verhaal dat er niet naar streeft om realistisch te willen zijn.

Er bestaat geen officiële Nederlandse term voor, maar het laat zich min of meer vertalen als 'het willen geloven in', en 'het toelaten van' de verbeelding. Suspension of disbelief is een cruciaal element van fictie daar de lezer bereid moet zijn om de gebeurtenissen in een verhaal te aanvaarden als "echt" om zich echt in het verhaal in te kunnen leven en ervan te genieten. Ook moet, bij visuele media zoals films, de kijker soms bereid zijn even te vergeten dat alles in werkelijkheid maar in een studio gefilmd is met decors en rekwisieten om optimaal mee te kunnen gaan in het verhaal, ook al is dit soms duidelijk te zien. De term werd bedacht door Samuel Taylor Coleridge en verkreeg bekendheid met de opkomst van de filmindustrie begin 20e eeuw.

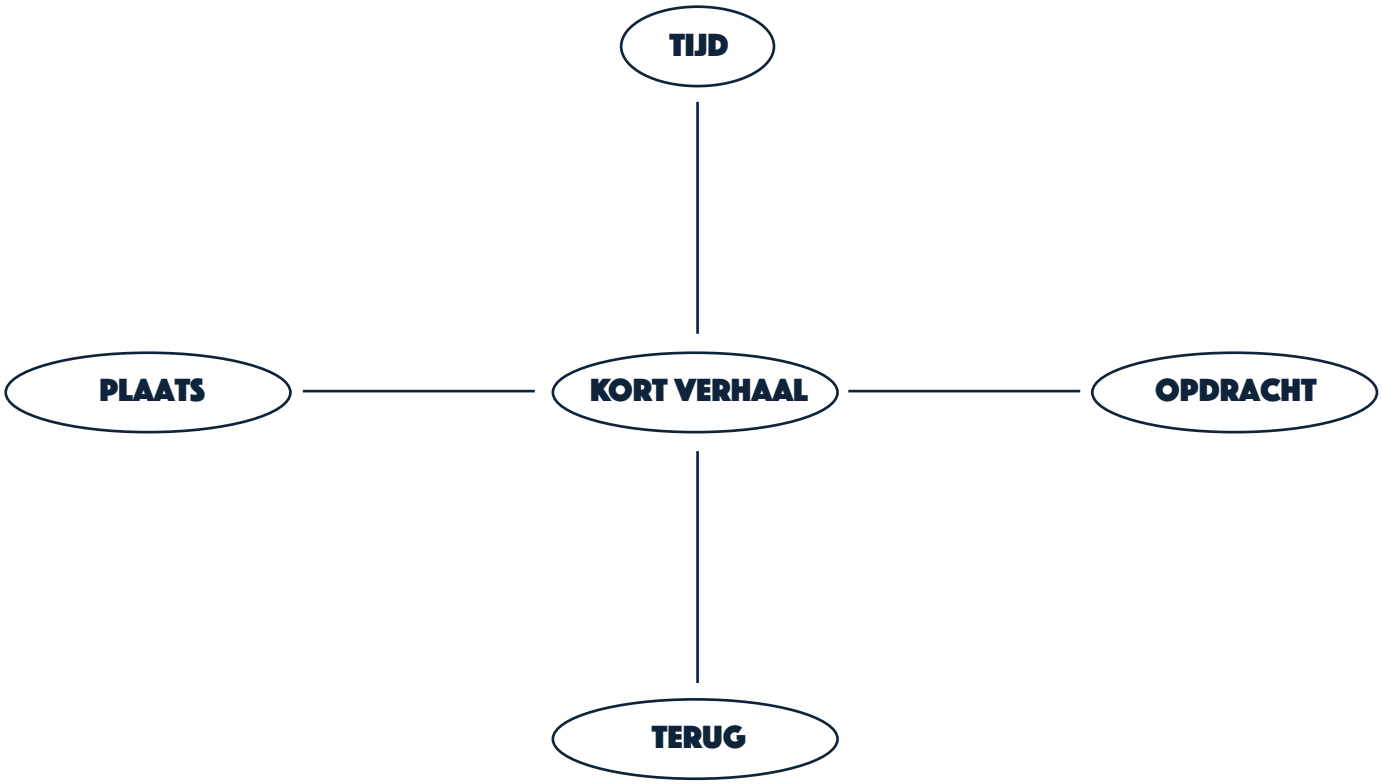
www.wikipedia.nl

- Angela zegt tegen Jimi: ‘Het is allemaal totaal onmogelijk. Maar zo is het wel gegaan.’ Markeer twee andere zinnen die proberen je te laten geloven in het verhaal.
- Lukte het jou om toch mee te gaan in de wereld die Buddy Tegenbosch heeft gecreëerd in dit fragment? Hoe komt dat?
- Noem een film, serie of boek waarin het gemakkelijker was om in het ongeloofwaardige verhaal mee te gaan en een film, serie of boek waarin het moeilijker was om in het ongeloofwaardige verhaal mee te gaan. Bespreek je antwoorden met een klasgenoot.

OPDRACHT 4

Stel je voor dat jij de trap op zou mogen lopen in het poetshok, naar welke tijd zou je dan willen reizen?

- Vul het woordweb aan. Brainstorm over:
  - de tijd waarin je terechtgekomen bent.
  - de plaats waar je terechtgekomen bent.
  - de opdracht die je moet uitvoeren.
  - hoe je terug kunt naar het heden.

- Schrijf nu een kort verhaal (400-800 woorden) over jouw belevenissen na het oplopen van de trap. Zorg ervoor dat het verhaal een duidelijk begin, midden en einde heeft.

OPDRACHT 5

Werk voor deze opdracht in tweetallen.
In het boek komt Jimi via de trap in het poetshok terecht in New York in het jaar 2001, een dag voor de aanslagen op het World Trade Centre. In eerste instantie denkt hij dat hij de aanslagen moet voorkomen, maar hij ontdekt al snel dat dat niet zijn opdracht is.

- Wat gebeurde er op 11 september 2001 in New York? Weet je dat niet, zoek dan via internet informatie op.
- Beschrijf het moment dat Jimi in het World Trade Centre is op het moment van de aanslag.
  - Hoe voelt hij zich?
  - Hoe gedraagt hij zich (tegenover anderen in het gebouw)?
  - Hoe ervaart hij zijn omgeving?
  - Wat is de belangrijkste ontdekking die hij doet?
  - Hoe verandert dit moment zijn leven?

- Stel je voor dat je de scène bij de lift als filmmaker in beeld zou moeten brengen, hoe zou die scène er dan uitzien? Maak een storyboard van deze scène om duidelijk te maken welke keuzes je als filmmaker zou maken.

OPDRACHT 6

Het boek eindigt met 'Papa's playlist'.

- Beluister drie nummers van deze playlist en lees tegelijkertijd de bijbehorende songteksten.
- Leg per nummer uit waarom het past bij het boek *Jimi Fender Johnson*.
- Stel zelf een playlist samen van vijf liedjes van nu die passen bij dit boek. Leg bij elk lied uit waarom het raakvlakken heeft met *Jimi Fender Johnson*.
- Wissel jouw playlist met die van een klasgenoot. Beluister de nummers. Wat zijn overeenkomsten en verschillen in de keuzes die jullie gemaakt hebben?